

Innhold

Innledning	Hvorfor skriver vi?	13
Kapittel 1	Sexologi i historisk perspektiv	19
	Tidlige kilder	19
	Glimt fra perioden 1300–1700	23
	Behovet for sømmelighet	25
	Befruktningshemmende midler, prostitusjon og kvinnesak	25
	Seksuelle variasjoner	27
	Homoseksualitet	27
	Onani	28
	De første sexologene og 1900-tallet	28
	Moderne sexologi	31
Kapittel 2	Mangfoldige systemer og behandlingsgrunnlag	34
	Kaos	34
	Kaos som del av terapiprosessen	35
	Forståelser av terapi	36
	Vår erkjennelses muligheter	37
	Språk	38
	Forhold til vitenskap	39
	Seksualitet som system	40
	Systemnivåer og perspektiver	41
	Perspektiver i behandlingen	42
Kapittel 3	Språk og definisjoner	45
	Følelser og ord	45
	Sex	45
	Seksuell helse – et problematisk begrep	46
	Sykdomsforståelse	49
	Kjønn	51
	Tilhørighet og identitet	52
	Seksuelle tenningsmønstre	53
	Essens og konstruksjon	53
	Sjel og legeme	55

	Seksuell revolusjon	55
	Normalitet og mangfold	56
	Kulturer og subkulturer	57
	All seksualitet kan perverteres	58
	Seksualitet som tabuområde	59
	Seksualpolitikk	59
Kapittel 4	Det profesjonelle møtet	61
	Møtet med klientene: menneskelig og profesjonelt	61
	Hva er en profesjonell holdning?	65
	To profesjonelle roller: hjelperen og terapeuten	68
	Seksualopplysning	68
	Seksuell rådgivning	69
	PLISSIT-modellen	70
	Det terapeutiske ansvarshierarki	72
	Nytten av sexologisk behandling	76
	Profesjonell kunnskap i samfunnsdebatten	79
Kapittel 5	Presentasjon av problemer og utfordringer	80
	Hvem er klienten?	80
	Eksempler på problemstillinger	83
	Utfordringer med seksuell tiltrekning	88
	Kommunikasjon og fortolkning	92
	Aksept av klienten som et seksuelt vesen	94
Kapittel 6	Seksualanatomi og fysiologi	95
	Generelle betraktninger	95
	Anatomi og fysiologi ved mannekroppers kjønnsorganer	95
	Anatomi og fysiologi ved kvinnekroppers kjønnsorganer	97
	Den seksuelle responssyklus	100
	Nevrologisk regulering av seksuell respons	102
	Endokrin påvirkning av seksualitet	103
	Seksualfysiologi og helse	108
Kapittel 7	Menneskelig seksualitet – fra vugge til grav	109
	Barns seksualitet	109
	Seksuelle overgrep	110
	Pubertet	112
	Abort	116
	Svangerskap, fødsel og barseltid	117
	Seksuelle utfordringer forbundet med barnløshet	119

	Klimakteriet	122
	Seksualitetens fire stadier	123
	Seksualitet og aldring	124
	Sykdom, kroniske tilstander og seksualitet	127
	Medikamentelle bivirkninger	144
	Rusmidler	148
	Afrodisiaka	149
	Seksuelle hjelpemidler	150
	Kjøp og salg av seksuelle tjenester	152
	Hvorfor kommer personer som selger sex til behandling?	152
	Seksualiteten er alltid til stede	153
Kapittel 8	Seksuell tiltrekning	154
	Kort historikk	155
	Seksuelle samværsformer	157
	Kulturelle kjønnsuttrykk	159
	Heterosexisme	160
	Bekreftelse av egenskapene for seksuell tiltrekning	161
	Biseksualitet og polyseksualitet	161
	Aseksualitet	162
Kapittel 9	Forståelse av kjønn	164
	Hva er kjønn?	164
	Kjønn i bevegelse	164
	Utfordring av to-kjønnsmodellen	165
	Diskursen om essens/konstruksjon	166
	Antropologiske betraktninger	166
	Kjønnsutvikling fra unnfangelsen til fødselen	167
	Modell for kjønnstilørighet	173
	Forståelse av transkjønn og kjønnsinkongruens	178
Kapittel 10	Seksuelle tenningsvariasjoner	182
	Medfødte kapasiteter	182
	Det store: Hvorfor?	182
	Skyld og skam	184
	Tilbakeholdstraumer	186
	Seksualitetens mangfold	186
	Beskrivelse av ulike tenningsmønstre	189

Kapittel 11 Seksuell motivasjon – med utgangspunkt i det subjektive perspektiv.	198
Seksuelle behov: Den trojanske hesten	198
Behov for å få barn/forplantning.	199
Behov for å oppfylle en sosial rolle	200
Behov for spenning og avspenning	202
Behov for intimitet og nærhet.	204
Behov for seksuelle tranceopplevelser	205
Behov for kjærlighet	206
Kapittel 12 Sexologiske diagnoser.	209
Diagnostisk klassifikasjon er en utviklingsprosess	209
Seksuell dysfunksjon	211
Forslag til endringer i klassifikasjon av seksuelle dysfunksjoner hos kvinner.	215
Kjønnsidentitet.	217
Seksuelle tenningsmønstre	218
Utvikling av begreper knyttet til seksuelle tenningsmønstre	220
Diskusjon om de to diagnosesystemene ICD-10/11 og DSM-V.	222
Kapittel 13 Utredning av seksuelle utfordringer.	224
Nødvendig klargjøring	224
Problemetts karakter	225
Vanlige seksuelle vanskeligheter	226
Utfordringer når det gjelder seksuell lyst og interesse	226
Utfordringer knyttet til genital respons.	228
Utfordringer knyttet til orgasme, ejakulasjon og timing	233
Smerter i forbindelse med seksuell aktivitet.	238
Anamnese.	244
Problemer i parforholdet.	247
Psykologiske symptomforsterkende konsekvenser	247
Tilstøtende problemer.	248
Andre viktige opplysninger	249
Spesielle diagnostiske prosedyrer.	250
Laboratorieundersøkelser	250
Fysiologiske/anatomiske undersøkelser	254
Nevrologiske undersøkelser.	255
Radiologiske hjerneundersøkelser	256
Sirkulasjonsundersøkelser	256
Ereksjonsmåling	257
Intrakavernøse injeksjoner	258

Dopplerundersøkelser	258
Penilt blodtrykk	258
Fotopletysmografi	258
Temperaturmåling	259
Vibrasjonstesting	259
Psykologisk utredning.	259
Psykologisk utredning av partner	260
Vurdering av parforholdet.	260
Kroppsterapeutiske undersøkelser	261
Differensialdiagnostikk	262
Arbeid med klienter fra andre kulturer	263
Kapittel 14 Seksualterapi	266
Hva, hvordan, hvorfor skal vi behandle?	266
Målsetting.	266
Forsiktighetsregler.	267
Tidsbruk.	268
Hvem kan behandle?	268
Samarbeid.	269
Terapeutiske metoder og teknikker	269
Integrering gjennom verbalisering	270
Psykoterapi, parterapi eller seksualterapi	270
Møtet med klienten	271
Seksuell problemhistorie.	272
Innledende samtaler	273
Første fellessamtale	274
Seksualterapi.	275
Start–stopp-teknikk	289
Behandling av redusert lyst hos kvinner	294
Masturbasjonstreningsinstruks for kvinner	298
Masturbasjonstreningsinstruks for menn.	299
Avslutning av terapi	300
Behandling av vaginisme.	301
Behandling av seksuelle problemer hos klienter fra andre kulturer	303
Behandling av seksuelle problemer og utfordringer hos eldre	303
Andre behandlingsformer	304
Behandlingskomplikasjoner	307
Prosedyrer i fremtiden.	308

Kapittel 15 Rådgivning og terapi ved problemer relatert til seksuell	
tiltrekning	310
Homoseksualitet som synd	312
Klientpresentasjoner	312
Utdanning og jobb	313
Enslige	313
Behov for parterapi	314
Rådgivning til homoseksuelle, lesbiske og bifile	314
Selvaksept	315
Ut av skapet	315
Hiv-testing	316
Ungdom	316
Problemer med rus	317
Frykt for hatkriminalitet	317
Ønske om å være foreldre	317
Homoseksualitet og aldring	318
Kapittel 16 Kjønnssinkongruens – rådgivning og terapi	319
Hvem er kjønnssinkongruent?	319
Kjønnssinkongruens og seksualitet	321
Dia gnosis	323
Behandling	324
Problemer i tilknytning til kjønnssinkongruens	326
Tilbakeholdstraumer	327
Samspill med familie	327
Behandlingsbehov hos barn som transer	329
Behandling av unge kjønnssinkongruente	330
Behandling av intersex	331
Behov for å bli foreldre	332
Om å passere	332
Kjønnssinkongruente på arbeidsplassen	332
Hvem kan behandle?	333
Fremtidig behandling	334
Kapittel 17 Seksuelle tenningsmønstre – rådgivning og terapi	335
Den seksuelle fellen	336
Konflikter knyttet til seksuelle tenningsmønstre	337
Hvilke motiver rammes?	337
Spesielle klargjøringer og undersøkelser	338
Kulturens forhold til seksualiteten og tenningsmønstrene	339
Bekjempelse av skam	340

Kapittel 18 Seksuelle traumer og behandling av disse	346
Traumatisert seksualitet.	346
Reaksjoner på traumer	347
Kompleks PTSD.	349
Retraumatisering	350
Seksuelle problemer som resultat av misbruk og overgrep	351
Seksuelle problemer på det kognitive plan.	352
Seksuelle problemer på det følelsesmessige plan	353
Seksuelle problemer på det kroppslige plan.	354
Problemer med å integrere ulike nivåer av hukommelsen	355
Når den som har vært gjenstand for overgrepet er mann.	355
Parproblemer	356
Videre behandling	357
Etablering av seksualitet på egne premisser	358
Forutsetninger for seksualterapi	358
Etablere et rom det kan snakkes og arbeides i	359
Respekt og trygghet	359
Tydelige avtaler og grenser, tydelig ansvarsfordeling	360
Tid	360
Forpliktende behandlingskontrakt	361
Individuallterapi for å bevisstgjøre egne seksuelle behov.	361
S-O-I-modellen	362
Sanseuker	362
Parterapi	364
Seksuell livshistorie, forskjellig fra overgrepshistorien	364
Modifikasjon av sensualitetsøvelser	365
Etablering av seksualitet på egne premisser	365
Arbeid med språk	366
Bruk av metaforer og allusjoner	366
Skille mellom her og nå og den gang da	367
Samspill med partner	367
Arbeid med skam og skyld	368
Utvikling i behandling	369
Sluttord	372
Referanser	375
Stikkord	389